

amnesty
international

Medlem af Folketingets Retsudvalg
Morten Bødskov
Folketinget
Christiansborg
1240 København K

Retsudvalget
REU alm. del - Bilag 197
Offentligt

København, den 30. november 2005

Kære Morten Bødskov

Amnesty International har ved vedlagte brev rettet henvendelse til justitsministeren om det danske system til behandling af borgernes klager over politiet.

Amnesty er i færd med en fælles-europæisk undersøgelse af ordningerne til behandling af borgernes klager over politiet – ud fra en betragtning om, at det er afgørende for kvaliteten af et politikorps' embedsførelse, at der findes effektive klagesystemer, som kan reagere på klager og påstande om embedsmisbrug – og at borgerne opfatter disse klagesystemer som uvildige og effektive.

Vi har valgt at rette henvendelse til justitsministeren nu, dels fordi der har været omfattende omtale af to meget relevante og illustrative sager i medierne i de seneste uger – og dels fordi regeringen har tilkendegivet, at man vil fremsætte forslag om nyordning af politiet og anklagemyndigheden i slutningen af året – på grundlag af regeringens Visionsudvalgs rapport fra maj måned.

I vores henvendelse til ministeren har vi påpeget, at den nuværende ordning rejser problematiske spørgsmål om uvildighed og objektivitet i klagebehandlingen:

Vi har særligt peget på, at

- klagerne behandles og afgøres af statsadvokaterne, som dermed kommer til at behandle klager over kolleger - anklagemyndigheden i første instans.
- Politifolk fra Rigspolitiets rejseafdeling bruges til at efterforske sagerne mod deres kolleger – herunder til at afhøre både klagerne og de indklagede politifolk
- De jurister, som behandler klagerne hos statsadvokaterne, for en stor dels vedkommende er politijurister, som er udlånt fra politiet og skal tilbage til politiet efter 2-3 års forløb
- At politiklagenævnene – som har til opgave at overvåge behandlingen af klagerne - ikke har nogen selvstændig afgørelseskompetence, men alene kan kræve sagerne forelagt for Rigsadvokaten i tilfælde af uenighed med statsadvokaten.

Vi har videre peget på, at

- Regeringens eget Visionsudvalg i sin rapport af maj 2005 konstaterer, at den danske ordning - hvor den lokale anklagemyndighed er integreret i de lokale politikredse - ikke kendes i de øvrigt vesteuropæiske lande (bortset fra Norge) men at politi og anklagemyndighed af principielle årsager er helt adskilte i disse lande.
- Visionsudvalget anfører, at den nuværende ordning rejser problemer i forhold til grundlæggende hensyn til anklagemyndighedens uafhængighed og gennemslagskraft over for politiet – og dermed til retssikkerheden og legalitetskontrollen med politiet.

Visionsudvalget – hvis anbefalinger skal udgøre grundlaget for regeringens forslag til nyordning – har imidlertid konkluderet, at praktiske hensyn til det daglige arbejde gør, at man må leve med de principielle betænkeligheder – og bevare den nuværende sammenblanding af politi og anklagemyndigheden.

Vi har på den baggrund anbefalet justitsministeren at overveje en model, hvor man for at undgå disse spørgsmål om manglende uafhængighed og uvildighed henlægger behandlingen af borgernes klager over politiet til en administrativ enhed uden for Justitsministeriets område.

Vi har foreslået, at man bevarer politiklagenævnene som kontrolorganer – men giver nævnene egentlig afgørelseskompetence – og videre at man etablerer et særskilt administrativ enhed til behandling og efterforskning af politiklagesager – en politiombudsmand/auditør - med et sekretariat af juridiske medarbejdere - så man undgår at anvende politifolk til efterforskningen som nu.

Vi håber, at du som medlem af Folketingets Retsudvalg vil opfordre justitsministeren til at sikre, at en nyordning af politiklagesystemet kommer til at indgå i det forslag til ny struktur for politiet og anklagemyndigheden, som ifølge ministeren er under udarbejdelse.

Med venlig hilsen
AMNESTY INTERNATIONAL, Dansk afdeling

Claus Juul
Juridisk konsulent

amnesty
international

11111 Al. eim
Sagm. elon. S. E. ca
1111111111111111

Tlf. 33 48 61 65
F. 33 48 61 66
E-mail: amnesty@amnesty.dk
Web: www.amnesty.dk
Giro: 4078470

Justitsminister Lene Espersen
Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

København, den 29. november 2005

Kære Lene Espersen

Anledningen til dette brev er, at du tidligere har tilkendegivet, at regeringen forventer at fremsætte forslag til ændringer af politiets og anklagemyndighedens forhold på grundlag af Visionsudvalgets rapport fra maj måned – inden årets udgang. Samtidig har nogle konkrete sager om klager over politiet i den senere tid anskueliggjort nogle af de principielle problemer, som knytter sig til den nuværende ordning for behandlingen af borgernes klager over politiet.

Ved læsning af Visionsudvalgets rapport har vi med interesse bemærket, at udvalget konstaterer, at den nuværende ordning, hvor den lokale anklagemyndighed er integreret i de lokale politikredse (og politimesteren både er chef for politiet og for anklagemyndigheden i første instans) ikke kendes i de øvrige vesteuropæiske lande (bortset fra Norge), og at politi og anklagemyndighed af principielle årsager er helt adskilte i disse lande. Vi har særligt mærket os, at Visionsudvalget har peget på, at den nuværende ordning rejser problemer i forhold til grundlæggende hensyn til anklagemyndighedens uafhængighed og gennemslagskraft over for politiet – og dermed til retssikkerheden og legalitetskontrollen med politiet.

To klagesager har i den senere tid været indgående behandlet i pressen og rejst nogle af de principielle spørgsmål i diskussionen om, hvordan klagesystemet kan indrettes mest hensigtsmæssigt – med hensyn til uvildighed og objektivitet – således at klagesystemet fremstår uvildigt, objektivt og uafhængigt over for både klageren og den indklagede politimand og offentligheden i almindelighed.

I den ene sag - fra Kalundborg - har en politimand holdt en mand nede ved at træde ham på nakken, mens den pågældende lå på maven med hænderne i håndjern på ryggen. Det synes klart, at en sådan handling både er ydmygende og uforholdsmæssigt voldsom – manden er i håndjern. Det mener Statsadvokaten også. Statsadvokaten udtaler, at betjentens adfærd er "meget kritisabel" – men finder ikke, at der er grundlag for at rejse tiltale mod betjenten – fordi der er tvivl om, hvor hårdt politimanden trådte på mandens hals. Det er vores opfattelse, at den bevisvurdering, som får statsadvokaten til at undlade at rejse tiltale mod betjenten, burde have været foretaget af en domstol.

Den 9. november 2005 kunne vi i TV - på ny - høre om sagen om Jens Arne Ørskov Mathiasen, den 21-årige mand, som døde under en anholdelse. Ifølge engelske og amerikanske retsmedicinere er han død på grund af kvælning. New Yorks politifolk ser en undervisningsvideo, som lærer dem, at det kan være livsfarligt at lægge arrestanter på maven og holde dem nede. Den danske statsadvokat

når derimod frem til, at den anholdte døde af overophidselse, og at politiet ikke har begået fejl. Der skal derfor ikke rejses straffesag mod betjentene. (Vi er opmærksomme på, at sagen beror hos Rigsadvokaten).

Statsadvokaternes vurderinger i de to sager kan være korrekte - en domstol kunne nå samme resultat - men det bør efter Amnesty Internationals opfattelse netop være en domstol, som foretager bevisvurderingen og træffer afgørelsen - således at både de forurettede, de indklagede betjente og offentligheden kan have tillid til, at afgørelserne er uvildige, objektive og ikke præget af kollegiale hensyn. En alt for restriktiv bevisvurdering fra statsadvokaternes side indebærer - udover manglende folkelig tillid til afgørelserne - endvidere en risiko for, at det bliver statsadvokaterne (og Rigsadvokaten) og ikke domstolene, som kommer til at fastlægge den nedre grænse for anvendelsen af f.eks. straffelovens § 244 om vold.

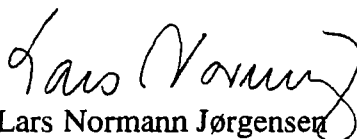
Amnesty har blandt andet på denne baggrund gennemgået den eksisterende klageordning og især hæftet os ved,

- at klager over politiet afgøres af statsadvokaterne, som dermed kommer til at behandle klager over kolleger - anklagemyndigheden i første instans,
- at politifolk fra Rigspolitiet rejseafdeling bruges til at efterforske sagerne mod deres kolleger - og afhører både klagerne og de indklagede politifolk,
- og at politiklagenævnene - som har til opgave at overvåge behandlingen af klagerne - ikke har nogen selvstændig kompetence, men alene kan kræve sagerne forelagt for Rigsadvokaten i tilfælde af uenighed med statsadvokaten.
- at de jurister, som behandler klagerne hos statsadvokaterne, for en stor dels vedkommende er politijurister, som er udlånt fra politiet og skal tilbage til politiet efter 2-3 års forløb,

Amnesty International skal derfor anbefale, at du i forbindelse med den forestående nyordning af politiets og anklagemyndighedens forhold også overvejer at indføre en ordning, hvorefter klager over politiet behandles af et uafhængigt organ - en politiauditør eller en politiombudsmand - som ikke organisatorisk er knyttet til politiet eller på anden måde hører under Justitsministeriet og det judicielle system. Vi skal videre anbefale, at man i en sådan ordning bevarer politiklagenævnene i deres nuværende format, men at nævnene får en selvstændig kompetence til at udtale beklagelser eller kritik og pålægge statsadvokaterne at rejse tiltale efter straffeloven.

Vi har vedlagt et notat, som nærmere beskriver baggrunden for vores bekymringer og vores anbefalinger, og håber, at du vil overveje en nyordning af klagesystemet i forbindelse med den reform af politiet og anklagemyndigheden, som du har varslet.

Med venlig hilsen
AMNESTY INTERNATIONAL, dansk afdeling

Lars Normann Jørgensen
Generalsekretær

Claus Juul
Juridisk konsulent

Derudover aktualiseres spørgsmålet om en eventuel nyordning af klageordningen af, at regeringens Visionsudvalg afgav rapport om politiets og anklagemyndighedens fremtidige struktur i maj 2005, og at regeringen har meddelt, at man på baggrund af rapportens forslag forventer at fremsætte forslag om en nyordning af politiets og anklagemyndighedens struktur sidst på året.

Regeringens visionsudvalg

Vi har mærket os, at Visionsudvalget flere steder i sin rapport konstaterer, at den praktiske og organisatoriske sammenblanding af det lokale politi og den lokale anklagemyndighed, som sker i de enkelte politi- og retskredse, er principielt uheldig for den legalitetskontrol af politiets arbejde, som statsadvokaterne skal forestå, og som – siger udvalget – er afgørende for retssikkerheden. Men Visionsudvalget vil ud fra praktiske hensyn til det daglige arbejde alligevel ikke anbefale en opsplitning af politi og anklagemyndighed, som man har det i andre vestlige lande.

Når man ikke vil gøre det, som Visionsudvalget selv peger på som det principielt rigtigste – adskille politiet og anklagemyndigheden – finder Amnesty, at man i det mindste bør benytte lejligheden til overveje en omlægning af politiklagesystemet – som blev indført under daværende justitsminister Bjørn Westh – så det i fremtiden kan være bedre rustet til at håndtere arbejdet med de kommende stor-politikredse og samtidig løse nogle af de problemer om uvildighed og objektivitet, som knytter sig til den nuværende ordning.

Brug af politifolk i efterforskningen af klagesager

Efter den nuværende ordning er det formelt statsadvokaten, som efterforsker en klage, interviewer klageren, den indklagede betjent (og hans kolleger) og eventuelle vidner – men i praksis lader Statsadvokaten ofte politifolk fra Rigspolitiets Rejseafdeling interviewe de implicerede parter.

Efter Amnestys opfattelse er denne adgang til at benytte politifolk til at efterforske klager mod politifolk ikke hensigtsmæssig. Amnesty er bekendt med en sag, hvor det tog en politiassistent fra Rigspolitiets Rejseafdeling mere end 4 måneder at formå en vicepolitikommissær fra en af de københavnske stationer til at møde op til interview i anledning af en klage. Dette forløb illustrerer efter Amnestys opfattelse to ting – for det første, at det primære argument for at tillade statsadvokaten at benytte politifolk til efterforskningen – hensynet til *hurtig efterforskning* af sagen – ikke holder.

For det andet indicerer forløbet, at det må frygtes, at en politiassistent fra Rigspolitiets Rejseafdeling ikke vil føle sig i en tilstrækkeligt uafhængig position over for overordnede politifolk fra københavnske stationer til at gå til efterforskningen med den fornødne uimponerthed og ihærdige konsekvens i sine spørgsmål.

Efter Amnestys opfattelse må klagesystemet ikke være indrettet sådan, at der kan rejses tvivl om habiliteten og uvildigheden hos de personer, som har til opgave at interviewe klagerne, vidner og politifolk. I betragtning af, at nyordningen i 1996 havde som et af sine væsentligste formål at få politiet ud af behandlingen af klager over sig selv, er det bemærkelsesværdigt, at politifolk ikke desto mindre ofte anvendes til at efterforske klagerne – også i dag.

Politiklagenævn

Inden statsadvokaten træffer afgørelse i klagesagen, skal den forelægges for det stedlige politiklagenævn. Politiklagenævnet taler ikke selv med klageren, den indklagede og eventuelle vidner, men tager stilling til sagen på grundlag af en skriftlig indstilling fra Statsadvokaten. (Statsadvokaten træffer på sin side afgørelse på grundlag af de afhøringsrapporter, som Rigspolitiets Rejseafdeling har udfærdiget.) Politiklagenævnet kan dog anmode Statsadvokaten om at møde i nævnet og fremlægge sagen. Den manglende mundtlighed er problematisk, når man ser på, hvor stor betydning mundtligheden ellers tillægges i retssystemet. Mere problematisk er det imidlertid, at

politiklagenævnet ikke har nogen selvstændig kompetence, hvis det er uenigt med statsadvokaten og rigsadvokaten i sagens afgørelse.

Den nuværende ordning blev indført i 1996 til afløsning af den stærkt kritiserede ordning med lokalnævn, hvor politiet selv havde sæde og selv deltog i behandlingen af klager over politiet – og hvor det oplevedes som nærmest umuligt at få lokalnævnene til at give borgerne medhold i deres klager. Advokater har imidlertid over for Amnesty givet udtryk for, at forbedringerne i forhold til det tidligere system i praksis er beskedne – enkelte går så vidt som til at oplyse for Amnesty, at de generelt fraråder deres klienter at bruge tid og kræfter på at klage – fordi de finder, at mulighederne for at få medhold er for små.

Betænkning nr. 1278 af 1994

I betænkning nr. 1278 af 1994 af det udvalg, som af Justitsministeriet fik til opgave at fremkomme med forslag til en ny klageordning, anføres s. 112, *"Men af væsentlig vægt vil det være, at borgeren, hvis han mener sig forurettet af politiet, kan have tillid til, at hans klager bliver behandlet retfærdigt. Det er derfor nødvendigt at sikre en effektiv, hurtig og upartisk behandling af alle klager over magtmisbrug, myndighedsmisbrug eller forseelser i øvrigt fra politiets side i forbindelse med udøvelsen af dets beføjelser."*

Og videre samme betæknings side 113: *"For øvrigt taler også hensynet til politiet i almindelighed for, at undersøgelsen gøres så upartisk som muligt. En mistanke, som – med rette eller urette – kastes over de af politiet selv foretagne undersøgelser, bevirker, at det for politiet kan være overmåde vanskeligt i offentlighedens øjne at blive rensset selv for åbenbart urimelige beskyldninger."*

Det er med andre ord almindeligt anerkendt (1994-udvalget havde som bekendt repræsentanter for domstolene, statsadvokater, advokatrådet, politiet, Justitsministeriet m.v.), at det ikke er alene er vigtigt at have et pålideligt og veluddannet politi og en effektiv klageordning – det er også vigtigt, at klageordningen *opleves* effektiv og uvildig og objektiv af borgerne. Det betyder efter Amnestys opfattelse, at det først og fremmest er vigtigt, at klageinstansen fremstår uafhængig af politiet. Klageinstansens organisatoriske og praktiske ordning må ikke rejse tvivl om uvildigheden.

Sammenlignet med landene omkring os er det danske judicielle system usædvanligt bygget op derved, at anklagemyndigheden i første instans – straffesager ved byretterne – ligger hos politiet, det vil sige politimesteren og politijuristerne. Anklagemyndigheden i anden instans (og straffesager, som rejses ved landsretterne som første instans) ligger hos statsadvokaterne. Politimesteren er derfor både chef for politiet i den pågældende politikreds og chef for anklagemyndigheden i første instans i den pågældende retskreds.

Problematikken omkring de manglende vandtætte skotter illustreres af betænkningen af 1994, side 148, hvori udvalget kommenterer sit forslag om at lade statsadvokaterne forestå klagesagsbehandlingen – både efterforskningen og afgørelsen af sagerne – således (side 148):

"Udgangspunktet må være, at undersøgelserne i klagesager og efterforskningen i straffesager overlades til statsadvokatens juridisk uddannede personale, der består af en fast stab på ganske få personer samt herudover af personer, der som led i deres uddannelse er indstationeret hos statsadvokaten, og som efter en turnusperiode på 2 år skal tilbage til politiet igen. (Vores udhævning).

Det kan undre, at udvalget – og senere Folketinget - i overvejelserne om uvildighed og objektivitet hos en klageinstans til behandling af klager over politifolk ikke fandt det problematisk, at mange af de jurister, som efter forslaget til den nugældende ordning behandler klagerne over politiet, *udtrykkeligt* er politijurister, som efter endt turnusperiode skal tilbage til politiet igen. Hvad vil det

betyde for udlånte politijuristers efterforskning af klagesager mod politifolk – at de skal "tilbage igen"? Systemet bør ikke afføde sådanne dilemmaer.

Det er så meget desto mere bemærkelsesværdigt, at Visionsudvalgets syn på spørgsmålet om statsadvokaternes uafhængighed i 2005 står i skærende kontrast til vurderingen i 1994.

Visionsudvalgets overvejelser

Visionsudvalget siger i sin rapport af maj 2005, side 18, at ordningen, hvor den lokale anklagemyndighed er integreret i de lokale politikredse, ikke kendes i de øvrige vesteuropæiske lande, ud over Norge, men at politi og anklagemyndighed af principielle årsager er helt adskilte myndigheder i disse lande.

Visionsudvalget (som havde repræsentanter for bl.a. Rigspolitiet, Rigsadvokaten, politimestrene, Politiforbundet og Justitsministeriet) anfører videre: ...*"Efter flertallets opfattelse rejser den nuværende ordning problemer både i forhold til grundlæggende hensyn til anklagemyndighedens uafhængighed og gennemslagskraft over for politiet – og dermed til retssikkerheden og legalitetskontrollen med politiet (vores udhævning) – og i forhold til de samme ledelsesmæssige principper om sammenhæng mellem ansvar og kompetence, som ligger bag udvalgets forslag til en ledelsesreform i politiet."*

Visionsudvalget skriver videre side 143:

"Principielle retssikkerhedsmæssige hensyn til anklagemyndighedens uafhængighed og legalitetskontrollen med politiet fører til, at det er den sædvanlige konstruktion i demokratiske retsstater, at anklagemyndigheden organiseres som en selvstændig myndighed, der er helt adskilt fra politiet."

I Danmark er modellen imidlertid af historiske årsager tilrettelagt sådan, at politimesteren varetager en dobbelt funktion ved at være leder af både det lokale politi og den lokale anklagemyndighed. Udover i Danmark kendes denne model, hvor politiet og anklagemyndigheden ikke er adskilt også på lokalt niveau, ikke i andre vesteuropæiske lande end Norge. Den danske model afviger således fra de øvrige lande, vi normalt sammenligner os med."

Og videre side 148:

"En nærliggende mulighed for at sikre denne balance vil være en udskillelse af anklagemyndigheden efter en model svarende til f.eks. den svenske. En sådan udskillelse af anklagemyndigheden vil være en meget betydelig omlægning, hvor omkostningerne – herunder effektivitetstab – næppe står i forhold til de fordele, der kan opnås ved en enklere organisatorisk løsning uden en total udskillelse af anklagemyndigheden."

Man kan vanskeligt forstå Visionsudvalget på anden måde end, at flertallet grundlæggende mener, at politi og anklagemyndighed principielt – ud fra overvejelser om anklagemyndighedens uafhængighed, styrke og gennemslagskraft, som skal garantere den legalitetskontrol, som er af fundamental betydning for retssikkerheden – burde skilles helt ad, institutionelt, såvel som personelt – men at der er praktiske gevinster i dagligdagen, som gør, at man accepterer at leve med de principielle betænkeligheder.

Som for at understrege den manglende - både institutionelle og personelle - adskillelse skriver Visionsudvalget i sin anbefaling side 149 – *"Det bemærkes, at flertallet anser det for naturligt, at det fælles ansættelsesområde fortsat er Justitsministeriet ("med tjeneste indtil videre i.....") ligesom der fortsat bør ske en fælles koordinering af rekrutteringen, efteruddannelsen og forfremmelsen af juristerne i politiet og anklagemyndigheden."*

Efter Amnesty's opfattelse bevirker denne fælles rekruttering og efteruddannelse og forfremmelse af juristerne i politiet og anklagemyndigheden, at det ikke er realistisk at forestille sig, at statsadvokaterne skulle behandle klagesager uden at være påvirket af kollegiale hensyn.

Opretholdelsen af den fælles rekruttering, efteruddannelse og forfremmelse betyder efter Amnesty's opfattelse, at man – for at sikre en bedre og mere objektivt klagebehandling i fremtiden – ikke mindst, når de nye stor-politikredse bliver en realitet - bør tage klagebehandlingen fra statsadvokaterne og henlægge den under et organ eller en institution, som ikke er en umiddelbar del af det judicielle system, og hvor der bl.a. derfor er mulighed for at lade sagerne behandle af jurister, som ikke er en del af det kollegiale sammenhold i det judicielle system (herunder Justitsministeriet).

Andre muligheder end statsadvokaterne og rigsadvokaten

Flertallet af det udvalg, som i 1994 endte med at anbefale en ordning, hvorefter statsadvokaterne afgør sager om klager over politiet (eventuelt med et kontrol-organ - de senere politiklagenævn) med mulighed for klage til rigsadvokaten afviste samtidig en række andre mulige modeller – politiauditører, politiombudsmand, nævn med deltagelse af advokater, lægmænd m.v.

Samlet indvendte udvalget om de andre modeller, at sagernes karakter og antal ikke ville give grundlag for oprettelse af selvstændige embeder, og at det næppe ville være muligt at tiltrække tilstrækkeligt kvalificerede ansøgere med et så smalt arbejdsområde - men fandt samtidig, at de ansatte i et sådant centralt klageorgan ville få betydelig rejseaktivitet, hvilket ville hæmme effektiviteten og føre til forsinket og langvarig efterforskning. Udvalget fandt endvidere, at det ville være betænkeligt at fjerne sagerne fra den ordinære strafferetspleje – og dermed fra personer, som med udvalgets ord følger udviklingen og har et virkelighedsnært forhold til kriminaliteten generelt. (Cf. p. 139).

Endelig fandt udvalget, at der af retssikkerhedsmæssige grunde bør være et overordnet organ, som kan varetage funktionen som overinstans med dertilhørende tilsyns- og instruktionsbeføjelser, og at det mest nærliggende ville være at give Rigsadvokaten denne funktion (som i dag). Udvalget fandt på denne baggrund, at etableringen af en særlig auditor eller politiombudsmand reelt ville være at skabe en special-statsadvokat, og at der derfor ikke ville være vundet noget ved en sådan ordning.

Efter Amnesty Internationals opfattelse er de fleste af disse indvendinger mod andre modeller i høj grad udtryk for, at udvalget som grundlæggende udgangspunkt nærrede bekymringer over at anbefale en væsentligt ændret klageordning.

Ifølge rigsadvokatens beretning for 2004 om behandlingen af klager over politiet var det samlede antal indkomne politiklagenævnsager i 2004 972 sager, heraf 400 klager over politipersonalets adfærd og 569 straffesager mod politipersonalet, hvoraf der var 251 færdselssager. Selv om et antal af disse sandsynligvis er sager af mere bagatelagtig karakter, er det vanskeligt at se, at der ikke skulle være grundlag for oprettelse af et embede med tilhørende sekretariat til at registrere, efterforske og behandle disse sager. Det fremgår af Rigsadvokatens beretning, at mange klagesager er under behandling i mere end 1 år – herunder fordi de beror på afgørelser af straffesager mod klageren (se s. 13) – men den primære årsag til de langvarige forløb angives at være utilstrækkelige ressourcer til behandlingen af politiklagesager hos statsadvokaterne. At der skulle være for lidt at lave til at oprette et selvstændigt embede, er derfor vanskeligt at se.

Ved at placere klagebehandlingen hos andre end Statsadvokaten ville man i højere grad undgå det vanskelige spørgsmål om den strukturelle og personelle uafhængighed af politiet – som efter Visionsudvalgets betænkning ikke vil blive løst i denne omgang.

Efter Amnesty's opfattelse kunne et embede til behandling af klager over politiet etableres på flere måder. Embedet kunne placeres som et særskilt kontor under Folketingets Ombudsmand med et sekretariat bestående af et antal juridiske medarbejdere – eller man kunne oprette en egentlig politiombudsmand eller politiauditør med et tilsvarende sekretariat af juridiske medarbejdere.

1994-udvalgets bekymringer over, om det ville være vanskeligt at rekruttere det fornødne antal kvalificerede jurister til sådanne stillinger, er Amnesty's opfattelse alene relevant, hvis man udelukkende tænker på jurister, som i øvrigt ville søge ansættelse inden for Justitsministeriets område. Erfaringer fra Storbritannien, hvor the Independent Police Complaint Commission råder over egne efterforskere, viser, at det ikke er vanskeligt at tiltrække kvalificerede medarbejdere. I øvrigt kunne sådanne stillinger indgå i turnussamarbejde med forskellige fagministerier.

Amnesty er bekendt med, at Rigsadvokaten i to besvarelser til Folketingets Retsudvalg i henholdsvis april og juli 2005 har anført, at retssystemerne i Storbritannien og Danmark efter hans opfattelse er så forskellige, at man ikke med mening kan sammenligne klageordningernes opbygning. Vi er ikke enige i denne opfattelse. Efter Amnesty's opfattelse må de overvejelser om habilitet, uvildighed og objektivitet i klagesagsbehandlingen, som må være gået forud for etableringen af det nye klagesystem i Storbritannien i 2004, være relevante – også for en dansk drøftelse - uanset de nærmere detaljer i den britiske retspleje.

Amnesty finder det videre, at det ville være hensigtsmæssigt at bevare Politiklagenævnene i deres nuværende format – en advokat som formand og to lægfolk. Det betyder, at politiombudsmanden/ombudsmanden fortsat skulle forelægge sagen for nævnet med indstilling til afgørelse. Til forskel fra den nuværende ordning skulle nævnene have kompetence til at afgøre, hvilke skridt der skal foretages i en given sag. Sanktionerne/reaktionerne skulle – som nu - omfatte

- afvisning af sagen
- beklagelse (adfærdsklager - hvor der ikke udtales kritik)
- kritik (adfærdsklager - kritisabelt/meget kritisabelt/stærkt kritisabelt)
- disciplinærsag (som fortsat skal foretages af politimesteren)
- tiltalerejsning efter straffeloven (efter beslutning/pålæg fra politiklagenævnet)

Nyordningen ville betyde, at kompetencen til at beslutte, om der skal gennemføres en straffesag mod en politimand henlægges til politiklagenævnet (og politiombudsmanden/auditøren). Amnesty finder ikke dette problematisk, idet, for det første, domstolene står som garant og netop har til opgave at tage stilling til skyldsspørgsmålet, og videre, at Politiklagenævnet ledes af en advokat og må forventes at følge domspraksis og dermed følge en ansvarlig kurs i afgørelserne om retsforfølgning. I øvrigt vil det ikke være det eneste sted, hvor der medvirker lægfolk i retssystemet – idet der i domsmandssager og nævningesager medvirker lægdommere i afgørelsen.

Amnesty International finder, at det ville være naturligt og hensigtsmæssigt at gennemføre en ændring af klageordningen i sammenhæng med gennemførelsen af Visionsudvalgets anbefalinger.